

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

2 juli 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR STAATSHERVORMING EN ALGEMENE ZAKEN

Interpellatie van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie en mevrouw Anne Van Asbroeck, Vlaams minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke-Kansenbeleid, over het standpunt van de Vlaamse regering met betrekking tot de volledige overheveling van de gezondheidszorg naar de gemeenschappen

Interpellatie van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de financiële middelen van de Nationale Loterij

Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken

Woensdag 2 juli 1997

VOORZITTER : De heer Johan Sauwens

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.28 uur.*

Interpellatie van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie en mevrouw Anne Van Asbroeck, Vlaams minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke-Kansenbeleid, over het standpunt van de Vlaamse regering met betrekking tot de volledige overheveling van de gezondheidszorg naar de gemeenschappen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Vaerenbergh tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie en mevrouw Van Asbroeck, Vlaams minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke-Kansenbeleid, over het standpunt van de Vlaamse regering met betrekking tot de volledige overheveling van de gezondheidszorg naar de gemeenschappen.

De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, deze morgen nog hebben we zeer uitgebreid gesproken over de Schrikkelnota van 29 februari van vorig jaar. Deze Schrikkelnota werd gesteund door de volledige Vlaamse regering, dus ook door minister Van Asbroeck. Nu lees ik in de krant dat mevrouw Van Asbroeck blijkbaar niet langer akkoord gaat met wat ze toen heeft goedgekeurd. Toch was - en is - ook het Vlaams Parlement van oordeel dat er een oplossing moet komen voor de Brusselaars die een beroep moeten doen op de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Mijnheer de minister-president, ik heb de volgende vragen. Hebt u momenteel een probleem met uw Vlaamse regering ? Heeft minister Van Asbroeck momenteel een probleem met de Vlaamse regering ? Staat ze nog altijd achter de Schrikkelnota ? Zij distantieert zich eigenlijk van het Vlaams Parlement. Ik weet wel dat ze niet verkozen is als Vlaams volksvertegenwoordigster, maar toch moet ze als minister uitvoeren wat het Vlaams Parlement beslist.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, collega's, de discussienota voor de verdere staatshervorming werd - op mijn voorstel - op 29 februari 1996 bij consensus goedgekeurd door de Vlaamse regering. Laat hierover geen enkel misverstand ontstaan. Hierin werd verder invulling gegeven aan de optie in het Vlaams regeerakkoord dat gezondheidszorg - net zoals gezinsbeleid - bij uitstek een persoonsgebonden aangelegenheid is, waarvoor de Vlaamse overheid haar verantwoordelijkheid volledig moet opnemen teneinde een samenhangend beleid te kunnen voeren.

In de Schrikkelnota staat dat bij de evaluatie van de bevoegdheidsverdeling inzake gezondheidszorg ook het aspect sociale zekerheid moet worden betrokken. De nota gaat ervan uit dat bij de hervorming van de sociale zekerheid de communautaire modulering mogelijk moet worden gemaakt met behoud van de basissolidariteit. Vanuit de wenselijkheid van een coherente en homogene bevoegdheidsverdeling, dient op basis van een aantal criteria - juridisch, economisch, verschillen in preferenties - te worden nagegaan welke takken van de sociale zekerheid in aanmerking komen voor de bevoegdheidsoverdracht. Deze oefening kan niet los worden gezien van de opdeling in pro-

Van den Brande

fessionele risico's en gezinsrisico's. Dit zijn de basisuitgangspunten van de Schrikkelnota.

De voltallige Vlaamse regering blijft achter deze unaniem goedgekeurde nota staan. De Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken heeft op 6 maart jongstleden met een belangrijke meerderheid krachtlijnen goedgekeurd betreffende een Vlaams gezondheids- en gezinsbeleid, uitgaande van een optimale sociale bescherming. De commissie heeft hierbij geopteerd voor de integrale overheveling van de normerings-, uitvoerings- en financieringsbevoegdheid betreffende het volledige gezondheids- en gezinsbeleid, met inbegrip van de gezondheidszorgverzekering.

De commissie meende dat bij de defederalisering vanaf het begin rekening moet worden gehouden met de specifieke situatie van Brussel. Er moet een oplossing worden uitgewerkt waarbij de inwoner van het hoofdstedelijk gewest de vrije keuze heeft tussen twee stelsels, die telkens zowel een regeling voor de inkomsten als voor de uitgaven omvatten. In het algemeen moet de regeling gericht zijn op een grotere toegankelijkheid voor de inwoners van het hoofdstedelijk gebied.

Mijnheer Van Vaerenbergh, in het interview waarnaar u verwijst, heeft minister Van Asbroeck inzake de communautarisering van de gezondheidssector een strikt persoonlijk standpunt vertolkt. Ze formuleerde bedenkingen bij de toepassing in Brussel en bij het behoud van de solidariteit. Dit zijn twee zaken waarvoor de commissie de Vlaamse regering verzocht een nader uitgewerkte technische nota voor te bereiden.

Op basis van de voorlopige krachtlijnen van de commissie verkent de Vlaamse regering verschillende gedachtegangen, zonder dat er al sprake is van een specifieke keuze voor een bepaald model. Het uit te werken concept moet tot een betere gezondheidszorg leiden voor alle Vlamingen, met inbegrip van de Brusselse Vlamingen. Hierbij zal ook rekening worden gehouden met het uitgewerkte standpunt van de Brusselse Welzijnsraad. Dit moet mee worden ingebracht om tot een goed beleid te komen. Het technisch meer uitgewerkte concept met één of meerdere opties, zal reeds elementen van antwoord bevatten op vele vragen die vooral in onze hoofdstad worden gesteld bij de communautarisering van de niet-arbeidsgebonden sector van de sociale zekerheid.

De keuze die de inwoners van de hoofdstedelijke regio zullen moeten maken inzake aansluiting bij een verzekeringsinstelling, met mogelijke verschillen inzake terugbetaling, is een gevoelig punt. Hoe dan ook zal de Europese regelgeving zorgen voor een grotere eenvormigheid inzake tarieven. Bovendien zullen zowel inzake tarieven als inzake terugbetaling afspraken moeten worden gemaakt tussen de gemeenschappen, om een vlotte terugbetaling te verzekeren. Kernpunt is en blijft dat de zorgbehoevende er beter van wordt. Daar gaat het immers om.

Minister Van Asbroeck heeft mij ten overvloede bevestigd dat ze achter de uitgangspunten van de Schrikkelnota blijft staan. Deze nota stelt een mogelijke communautarisering van bepaalde taken van de sociale zekerheid in het vooruitzicht, met behoud van de nodige basissolidariteit. Er is momenteel nog geen concreet model voor deze communautarisering. Enkel de principes werden door de commissie vastgelegd. Momenteel wordt er gewerkt aan een regeling die ten volle de uitgangspunten van de Schrikkelnota waarmaakt.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de minister-president, het verheugt me dat de Vlaamse regering volledig achter de visie blijft staan, die ze vroeger eensgezind had ingenomen. Het gaat over een problematiek die zeer sterk leeft bij een aantal Brusselaars. Het gaat om de keuze tussen een Vlaamse solidariteit en een Brusselse solidariteit. Gezien de zwakheid van de groep in Brussel, ben ik van mening dat het een Vlaamse solidariteit moet zijn. Ik hoop dan ook dat misverstanden, zoals nu met minister Van Asbroeck, voortaan kunnen worden vermeden.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de financiële middelen van de Nationale Loterij

– *De heer Joris Van Hauthem, secretaris, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Vaerenbergh tot de heer Martens,

Voorzitter

Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de financiële middelen van de Nationale Loterij.

De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Het is niet de eerste keer dat ik interpelleer over deze problematiek. Een van de laatste keren dat ik dit deed, was voor het vorige reces, op 6 april 1995. Ik interpelleerde toen de minister-president, die me een omstandig antwoord gaf. Ik citeer eruit : uiteindelijk moet dit nog eens bekeken worden na 21 mei 1995, de datum van de verkiezingen.

Deze thematiek is niet onbelangrijk. In 1990 bedroegen de gelden die de Nationale Loterij alleen voor cultuur uitbetaalde meer dan 1 miljard frank, waarvan 608 miljoen frank voor Vlaanderen. Dit is zeker niet onbelangrijk : men beweert dat dit ongeveer 20 percent van de begroting cultuur is.

Minister Luc Martens : Het budget voor cultuur bedraagt 13 miljard frank.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Dit is dus zeer belangrijk. Op 31 januari 1997 werd in het Vlaams Parlement een resolutie goedgekeurd waarin gevraagd werd dat de Vlaamse regering initiatieven zou nemen voor de overheveling voor 1 januari 1998. Deze datum komt steeds dichterbij.

Deze morgen bespraken we in de commissie voor Staatshervorming onder meer de gelden die het wetenschappelijk onderzoek krijgt. We verwezen toen ook naar de gelden van de Nationale Loterij.

Met deze visie staan we niet alleen. De minister-president heeft dit in het verleden al bevestigd. Minister Demeester heeft zich daarover ook uitgesproken in verband met de gezondheidszorg in oktober vorig jaar.

In december 1996 heb ik een interpellatieverzoek ingediend, naar aanleiding van een artikel dat verschenen was in het Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht van oktober 1996. De titel van dat artikel was : De wettigheid van de subsidiëring door de Nationale Loterij van organisaties en activiteiten die ressorteren onder de bevoegdheid van de gemeenschappen en gewesten. De wijsheid van het Uitgebreid Bureau is almachtig : het Bureau weigerde dit interpellatieverzoek.

In april kwam er een nieuw element in deze problematiek. Een advies van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie bevestigde dat er een groot probleem is, zeker wat cultuur betreft. Het federaal niveau blijft het manna maar uitdelen aan wie dat wenst. Men vraagt blijkbaar een gedeeltelijk advies van de bevoegde minister van Cultuur, alhoewel de cultuurpactwetgeving en de cultuurpactdecreetgeving beweren dat dit de exclusieve bevoegdheid van de gemeenschappen is.

Ik heb daarom dezelfde vragen als in december 1996. Het advies was er toen nog niet, maar werd wel aangekondigd, onder meer door wetenschappelijke tijdschriften die het probleem hadden ontdekt. De vijf vragen die ik toen in december 1996 had, mocht ik niet stellen. Ik wil ze nu herhalen naar aanleiding van het nieuwe politieke feit van de uitspraak van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie. Ik ga ze niet nog eens opsommen, want dat zou de zaak nodeloos vertragen. U hebt de vragen gekregen, dus kunt u er zo op antwoorden.

Minister Luc Martens : Ik heb inderdaad al overleg gepleegd met de minister-president, omdat u hem hierover eerder hebt ondervraagd. U hebt zelf verwezen naar april 1995. Terecht blijft u de aandacht vragen voor dit dossier. De Vlaamse regering heeft, conform het regeerakkoord, herhaalde malen aan de federale regering voorgesteld om de middelen van de Nationale Loterij die worden besteed aan projecten die tot onze bevoegdheid behoren, over te dragen.

Dit is niet het enige dossier. Ik kan hier ook de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers aanhalen, of het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten, waar gelden worden gebruikt voor de subsidiëring van de buitenschoolse kinderopvang. Buitenschoolse kinderopvang behoort integraal tot onze bevoegdheid, maar de financiering en het reglement voor de financiering is een federale zaak.

We kunnen dit aanhangig maken bij het Arbitragehof. De vraag is dan waartoe dit leidt. Ik zou daar veel voor voelen als ik zeker was de middelen dan in handen te krijgen. Men zou ook kunnen beslissen dat de middelen blijven waar ze geworven worden. In dat geval zouden ze deel blijven uitmaken van het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten. Het geld zou dan niet meer naar buitenschoolse kinderopvang gaan of naar andere projecten die we vandaag waarmaken.

We mogen dan ook geen onoordeelkundige strategie ontwikkelen. Er is wel enig voordeel aan ver-

Martens

bonden, wat niet wil zeggen dat om den wille van de smeer de kat de kandeleer moet likken. Men zou dit dossier niettemin verder kunnen uitspitten, al was het maar om de verwarrende en disfunctionele dubbele subsidiëring weg te nemen.

In de cultuursector en ook in de welzijnssector, merk ik dat deze subsidies uiteindelijk de facto een parallel circuit vormen met de structurele subsidies die via de eigen regelgeving zijn uitgewerkt. In mijn eigen beleid heb ik dat versterkt door niet meer willekeurig en op grond van lobbywerk iemand meer of minder toe te kennen. In verhouding tot en op grond van de structurele Vlaamse subsidies krijgt men nog een bepaald percentage extra, dit met een maximum van 8 percent van de structurele subsidie. Het wordt dus een structureel toemaatje.

Dit illustreert uw analyse dat men hierdoor dreigt binnen te treden in het domein van onze exclusieve bevoegdheden. Het overhevelen van die middelen zou kunnen bijdragen tot een efficiënter en zuiniger beleid. Daar ben ik samen met u van overtuigd. U hebt verwezen naar de resolutie van 31 januari 1997 waarin gevraagd werd om dit ter sprake te brengen in het Overlegcomité. U hebt ook verwezen naar de aanbevelingen van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie.

De federale overheid heeft recent een ontwerp gemaakt van een winstverdelingsplan voor de Nationale Loterij. Dat sterkt me in de overtuiging dat om meerdere redenen de overheveling in de toekomst moet worden afgedwongen. Ten eerste moet dit gebeuren, omdat we vooraf nooit weten wat er gaande is bij de samenstelling van de enveloppen. Dat zorgt voor rechtsonzekerheid. Ik kan alleen vanuit de ervaringen in mijn beleid spreken, maar ik vermoed dat mijn verhaal niet zal verschillen van het verhaal van mijn collega's, misschien zelfs in tegendeel. Stel dat er bij een overstroming een voorafname wordt gedaan om de nadelige gevolgen van die overstroming weg te nemen. Uit solidariteit hebben we daar één jaar begrip voor. Als er gedurende de twee daaropvolgende jaren geen overstromingen meer zijn, blijven de middelen definitief weg. Er doet zich een systematische afkalving van de middelen voor. Zo kan ik uiteindelijk geen zekerheid meer bieden aan degenen die tot op heden met een bepaalde zekerheid verwachtingen koesterden. Dat is een zwak punt.

Een ander zwak punt in het huidig systeem is dat bedragen die uitdrukkelijk zijn bestemd voor

materies die ondubbelzinnig tot onze bevoegdheid behoren, worden onttrokken aan bijvoorbeeld Kind en Gezin, de renovatie van stadions in het kader van Europa 2000 of het wetenschappelijk onderzoek. We hebben geen vaste greep op deze middelen.

Bovendien kan men de gehanteerde verdeelsleutels in vraag stellen. Ook dat is niet nieuw. Ik heb vanmorgen op het Overlegcomité de problematiek van het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten te berde moeten brengen, omdat voor de buitenschoolse kinderopvang slechts 30 percent van de middelen naar Vlaanderen gaat en 70 percent naar Wallonië. Ik heb duidelijk laten horen dat ik me daar niet mee verzoen. Men zal nu een oplossing zoeken voor het probleem.

Voor de materies die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren, moeten we zeker volledig bevoegd zijn. Voor materies met een gedeelde verantwoordelijkheid bestaat er een probleem tussen de federale overheid en de deelstaten. Er moet worden gestreefd naar een maximale beleidsafbakening tussen de federale overheid en de gemeenschappen en de gewesten.

Er moet worden gestreefd naar de betrokkenheid van de gemeenschappen bij de inhoudelijke criteria en de concrete selectie van de dossiers. We hebben aan de administratie de opdracht gegeven om na te gaan wat op dit ogenblik de mogelijkheden zijn om binnen het huidige wettelijke en reglementaire kader de overheveling van de middelen voor de materies die uitsluitend tot onze bevoegdheid behoren, te verkrijgen. Sommige materies zijn immers gemeenschappelijk : armoede behoort tot de federale bevoegdheid en tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

Er is ook nog de politieke weg van agendering bij het Overlegcomité. Naar aanleiding van deze vraag, hebben we er bij de minister-president op aangedrongen dat dit zou gebeuren. We moeten ook de juridische mogelijkheden nog onderzoeken. U verwijst naar het Arbitragehof. U zou daar ook de Raad van State aan kunnen toevoegen. Als u dat conflict op dat niveau wilt uitspelen, moet u wel weten wat de concrete gevolgen zijn. Vallen de geldstromen dan stil ? Daarom is een zekere voorzichtigheid geboden.

Tijdens de bespreking van het onderdeel wetenschapsbeleid, kwam de problematiek van de Nationale Loterij al aan bod. Minister-president Van den Brande zei dat dit moet worden onderzocht in het kader van de financiële en fiscale autonomie. Na de

Martens

gevoerde gesprekken ben ik van oordeel dat om tot een definitieve oplossing te kunnen komen, we dit bij de eerstvolgende staatshervorming moeten afdwingen. We moeten nu al wel onderzoeken welke stappen we kunnen ondernemen, opdat deze middelen ons niet ontsnappen.

Ik heb uw vragen globaal benaderd. In verband met uw laatste vraag, heeft minister-president Van den Brande dus bevestigd dat hij niet afstapt van de poging om een oplossing te zoeken door middel van overleg. Zullen we naar het Arbitragehof gaan? We sluiten dat niet uit, maar het is zeker en vast niet de eerste strategie. Denken we aan de uitbouw van een eigen Vlaamse Nationale Loterij? Nee, dat is niet de ambitie. Om een wervende kracht te hebben, moet de schaal immers voldoende groot zijn. Door een overheveling krijgt men een schaal die het initiatief kwetsbaarder maakt. We hebben natuurlijk oog voor de goede kanten van dit instrument op een ogenblik dat de prijzen worden uitgedeeld, maar dit instrument heeft ook zijn kwetsbare kanten. Het is goed dat u alert blijft en ons aanmoedigt om vooruitgang te maken in dit dossier.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord.

Men probeert alert te blijven, maar ondertussen werd nog geen oplossing gevonden.

Ik wil de minister nog een bijkomende vraag stellen. Het advies van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie handelt specifiek over cultuur. Hierin geeft men de raad om een decreet in te dienen om de verdeelsleutels voor Vlaanderen volgens objectieve criteria te bepalen. Zal er zo'n initiatief komen of niet? Ik stel deze vraag specifiek, want als de minister geen initiatief neemt, dan kan het parlement dit doen. Het zou dwaas zijn mochten we beiden aan dezelfde problematiek werken.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ik zal een eerlijk antwoord geven op uw vraag. Wij bereiden op dit ogenblik geen initiatief voor, dit werd ook nog niet gepland en er houdt zich geen enkele werkgroep mee bezig. Voorlopig proberen wij de problemen op een andere manier op te vangen, maar ik herhaal dat dit enkel overgangsmaatregelen zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 15.49 uur.*
